

**Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport
verwijdering zuiveringslib uit de provincies
Groningen, Friesland en Drenthe**

21 november 1995

509-102

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan Gedeputeerde Staten van de provincie
Groningen, Dienst Milieu en Water
Postbus 867
9700 AW GRONINGEN

uw kenmerk
95/07073/c, MAA
95/14.058/a, MAA

uw brief
d.d. 24 mei 1995
22 augustus 1995

ons kenmerk
U776-95\Si\ab\509-103

onderwerp
Toetsingsadvies over verwijdering zuive-
ringsslib uit de provincies Groningen,
Friesland en Drenthe

doorkiesnr.
(030) 234 76 34

Utrecht,
21 november 1995

Met bovengenoemde brief stelde u als coördinerend bevoegd gezag de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Verwijdering van zuiveringsslib uit de provincies Groningen, Friesland en Drenthe. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

ing. E.M. Mastenbroek
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Verwijdering zuiveringsslib Groningen, Friesland
en Drenthe

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport verwijdering zuiveringsslib
uit de provincies Groningen, Friesland en Drenthe

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieu-effectrapport
verwijdering zuiveringsslib uit de provincies Groningen, Friesland en Drenthe,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen (coördinerend bevoegd
gezag) door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

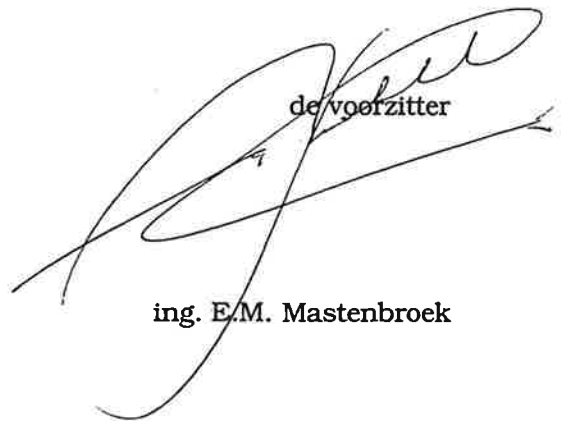
de werkgroep m.e.r. verwijdering zuiveringsslib provincies Groningen, Friesland en Drenthe

de secretaris

mr. R.J. Sielcken

de voorzitter

ing. E.M. Mastenbroek

Utrecht, 21 november 1995

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Algemeen oordeel over het MER	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Toelichting algemeen oordeel	2
2.3 Uitkomsten van de m.c.a en keuze van het mma	2
2.4 Toepassing en gevoeligheid van de m.c.a.	3
2.5 Transport	5

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 24 mei 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1A. Brief van het bevoegd gezag d.d. 22 augustus 1995 met verzoek om opschorting van het toetsingsadvies
- 1B. Brief van het bevoegd gezag d.d. 31 oktober 1995 met verzoek om advies over het MER en de aanvulling

2. Openbare kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 101 d.d. 29 mei 1995
- 2A. Openbare kennisgeving van de aanvulling op het MER in Staatscourant nr. 207 d.d. 27 oktober 1995

3. Projectgegevens

4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De drie noordelijke provincies Friesland, Groningen en Drenthe hebben het voornemen een methode te kiezen voor de verwerking van slib dat vrijkomt uit riolafvalwaterzuiveringsinstallaties.

Aanvankelijk werd na de keuze voor de verwerkingsmethode tevens beoogd om in een tweede fase met behulp van m.e.r. te komen tot een locatiekeuze. Dit voornemen is verlaten. De initiatiefnemers hebben er voor gekozen een eerste selectie te verrichten voor de locaties in het onderhavige MER. De definitieve keuze van de locatie wordt overgelaten aan initiatiefnemers voor het realiseren van de verwerkingsinstallaties. De keuze zal plaatsvinden op grond van een locatiekeuzestudie op te stellen door deze initiatiefnemers en de drie provincies.

De drie provincies hebben een MER opgesteld voor de besluitvorming over de keuze van de verwerkingstechniek in een "uitwerkingsplan verwerking zuiveringsslib". De drie provinciale besturen zijn gezamenlijk bevoegd gezag, waarbij de provincie Groningen optreedt als coördinerend bevoegd gezag.

Per brief van 24 mei 1995 (bijlage 1) verzochten Gedeputeerde Staten van Groningen de Commissie voor de m.e.r. te adviseren over de inhoud van het MER. Het MER is openbaar gemaakt met de bekendmaking in Staatscourant nr. 101 van 29 mei 1995 (bijlage 2).

Tijdens de toetsing heeft de Commissie kenbaar gemaakt aan het bevoegd gezag dat het MER naar haar oordeel op drie onderdelen aanvulling behoefde. Bij brief van 22 augustus 1995 heeft het coördinerend bevoegd gezag aan de Commissie kenbaar gemaakt een aanvulling op te stellen. Tevens verzocht het bevoegd gezag aan de Commissie de advisering op te schorten (zie bijlage 1A). De aanvulling is conform het richtsnoer "Aanvullingen van de minister van VROM, bekend gemaakt op 27 oktober 1995 in Staatscourant nr. 207 (zie bijlage 2A). Bij brief van 31 oktober 1995 is de Commissie verzocht om advies uit te brengen over het MER en de herziene samenvatting van het MER, de aanvulling (zie bijlage 1B.). Tevens heeft de Commissie de errata bij beide laatst genoemde bij haar advies betrokken.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. Voor de samenstelling van de werkgroep wordt verwezen naar bijlage 3, waarin tevens een overzicht wordt gegeven van de belangrijkste projectgegevens.

De Commissie heeft beoordeeld of het MER te zamen met de aanvulling voldoende informatie bevat om het milieubelang een volwaardige rol te kunnen laten spelen bij de besluitvorming en daarbij op grond van artikel 7.26 van de Wm getoetst:

- aan de richtlijnen voor het MER, zoals vastgesteld in oktober 1993 door de provincies Groningen, Friesland en Drenthe;
- op eventuele onjuistheden (artikel 7.23 lid 2, Wm);
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER (art 7.10, Wm).

Conform artikel 7.26 tweede lid (Wm) heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen reacties op het MER, die schriftelijk zijn ingebracht in beschouwing genomen. Voor zover relevant zijn de reacties in dit advies verwerkt.

Het gaat daarbij met name om de representativiteit van praktijkcommissies en de afwijking van (berekende) aannamen. Daarnaast maakt de veelheid aan (milieu)aspecten, de keuze van de criteria en de grenzen waarbinnen de aspecten gewaardeerd worden de m.c.a. hier tot een complexe methode. Bij de uitkomsten van deze complexe methode in absolute getallen moet rekening worden gehouden met een bandbreedte waarbinnen de uitkomsten naar boven en naar beneden kunnen variëren. Deze uitkomsten zijn in de aanvulling beoordeeld op hun gevoeligheid. Bij een kleine verandering in de waardering, blijkt ook de rangorde tussen de verwerkingstechnieken te wijzigen. Zowel het MER als de aanvulling vermelden terecht dat gezien die bandbreedte aan de absolute verschillen in de score van de alternatieven geen conclusies kunnen worden verbonden aan de rangorde. Niettemin wordt er op basis van die absolute uitkomsten wel een meest milieuvriendelijk alternatief gekozen. Dit acht de Commissie niet consistent. Bij het voorkeursalternatief is dat wel het geval. Daar wordt geconcludeerd dat de verschillen in milieugevolgen hier zo gering zijn dat de milieu-m.c.-analyse geen doorslaggevende rol speelt. De keuze wordt vervolgens bepaald door de kosten en de technologische ontwikkeling van de technieken, waarvoor afzonderlijke m.c.a. met rangorde zijn toegepast.

De onzekerheidsmarge bij de invoergegevens en de geringe verschillen in scores tussen de technieken brengen met zich mee dat naar het oordeel van de Commissie aan de rangorde van de alternatieven geen conclusies over een bepaalde voorkeur vanuit milieu-oogpunt getrokken kunnen worden. Er kan daarom niet geconcludeerd worden dat natte oxydatie of een andere techniek het m.c.a. is.

2.4 Toepassing en gevoeligheid van de m.c.a.

De aanvulling geeft een goed overzicht van de waarden die aan de diverse milieu-aspecten worden toegekend om hun scores te berekenen. De aard en omvang van die aspecten brengen met zich mee dat het moeilijk is om steeds consistent te waarderen. Het is daarom niet vreemd dat er ook na een uitgebreide aanvulling als hier waar reeds veel vragen zijn beantwoord, nog kanttekeningen zijn te plaatsen bij enkele waarderingen. Deze kanttekeningen behelzen dat andere waarden en scores mogelijk en misschien wel meer consistent zijn. De Commissie adviseert niet om naar aanleiding van haar opmerkingen scores aan te passen en nieuwe rangordes te bepalen. Doel is om het absolute karakter van zowel de invoergegevens in de m.c.a. als de uitkomsten van de m.c.a. te relativeren. Aanpassingen in de m.c.a. bijvoorbeeld naar aanleiding van hieronderstaande opmerkingen, leiden in een aantal gevallen tot een andere rangorde. Dit is echter niet relevant. Onder andere door de veelheid aan aspecten in de m.c.a., de keuze van de waardetoekeningen en het feit dat voor een aantal milieu-aspecten strenge milieu-eisen gelden, zijn de verschillen voor deze m.c.a. in de beoordeling van verwerkingstechnieken gering. Met in acht-neming van het bovenstaande, zet de Commissie de navolgende kanttekeningen bij de m.c.a.:

kunnen worden. Niet duidelijk is waarom dan de schaal wordt verviervoudigd in plaats van verdubbeld. Dit heeft in ieder geval tot gevolg dat verschillen tussen technieken (verder) verkleind worden.

- Emissies op grond van praktijkgegevens
De geuremissies bij verbranding zijn gebaseerd op praktijkgegevens. De overige emissies naar de lucht bij deze techniek zijn gebaseerd op (hogere) aannamen, terwijl ook voor die stoffen praktijk gegevens beschikbaar zijn.
- In het MER worden de milieugevolgen gewaardeerd die direct aan de werking van techniek zijn verbonden zijn. De gevolgen die andere onderdelen in de verwijderingsketen van zuiveringsslib worden veroorzaakt, zijn niet gewaardeerd. Deze gevolgen verschillen per techniek en leiden zouden tot een andere waardering leiden, indien zij in de m.c.a. waren betrokken. Zo blijven bijvoorbeeld de effecten van het mechanisch ontwateren buiten beschouwing. Bij de natte oxydatie is, anders dan bij de andere technieken, geen mechanische ontwatering nodig. Voor een correcte vergelijking tussen natte oxydatie en de andere technieken behoren ook de (water)emissies van het mechanisch ontwateren te worden betrokken. Ook de milieugevolgen in de eindverwerking (storten of hergebruik) zijn niet in de m.c.a. meegenomen.

2.5 Transport

In het MER is gekozen om in de weging van de milieucriteria de effecten van het wegtransport van (ontwaterd) zuiveringsslib naar de verwerkingsinstallatie niet mee te nemen. Het MER vermeldt tevens dat voor natte oxydatie zes maal meer transporten naar de verwerkingsinstallatie nodig is dan voor de overige methoden, omdat bij de natte oxydatie niet-ontwaterd slib wordt aangevoerd. Het verschil in te verwachten milieugevolgen van dat transport was voor de Commissie aanleiding om tijdens de toetsing op dit onderdeel een aanvulling te adviseren. In de aanvulling zijn het transport en zijn effecten goed berekend. Daarbij blijkt in de eerste plaats dat omvang van de emissies vanuit het transport dezelfde zijn als vanuit de installaties zelf. De aanvulling toont in de tweede plaats aan dat er echter in dit specifieke geval geen verschil optreedt in milieugevolgen door het transport tussen natte oxydatie en de overige technieken. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat het zuiveringsslib in de noordelijke provincies centraal ontwaterd wordt. Niet-ontwaterd en dus volumineus slib van alle r.w.z.i.'s moet eerst deze centrale installaties toe alvorens het verder getransporteerd en verwerkt kan worden. Deze schakel is niet nodig voor de natte oxydatietechniek omdat deze niet ontwaterd hoeft te worden.

Het verschil met de andere technieken is wel dat bij de natte oxydatie de aanvoer van zuiveringsslib op de verwerkingsinstallatie het zesvoudige is. Het geluid die de vrachtwagens op de inrichting veroorzaken, is wel groter dan voor andere technieken. Het MER meldt dat de geluidemissie ten gevolge van de aanvoer van slib maatgevend is voor de geluidhinder vanuit de inrichting. In de waardering voor de geluid- en hindereffecten vanuit de inrichting is hier geen rekening mee gehouden. Dat zou andere tot een lagere waardering van de natte oxydatie voor dit onderdeel hebben geleid.

BIJLAGEN

**bij het toetsingsadvies
over het milieu-effectrapport
verwijdering zuiveringslib uit de
provincies Groningen, Friesland en Drenthe**

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 24 mei 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provincie groningen

dienst
milieu en water

Bezoekadres:
Eendrachtskade z.z. 2
Alg. tel.nr. 050-164911

Postbus 867
9700 AW Groningen
Fax 050-164632
Correspondentie uitsluitend richten aan
het postadres

Commissie voor de m.e.r.
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Nr.95/07073/c, MAA

Behandeld door: C. Mentink
Telefoonnummer: 050-164536

Bijlage(n) : div.

Antwoord op:

Onderwerp : M.e.r. verwijdering zuiveringsslib afkomstig
uit de provincies Groningen, Friesland en Drenthe
deel A: systeemkeuze;
toezending MER en ontwerp-slibplan

	Commissie voor de m.e.r. Groningen, 24 mei 1995 milieu-effectrapportage
ingekomen :	26 MEI 1995
nummer :	P12-95
dossier :	500-34 +/m 3P (sk)
kopie naar :	Si-Sc-prod-bibl

De provincies Groningen, Friesland en Drenthe achten het noodzakelijk dat er een strategie wordt uitgestippeld voor het verantwoord verwijderen van zuiveringsslib voor de lange termijn. Deze strategie wordt neergelegd in het slibplan, dit betreft een uitwerking van het milieubeleidsplan.

Voordat keuzes kunnen worden gemaakt moet er een milieu-effectrapport worden opgesteld. Deze procedure is in mei 1993 gestart. Aanvankelijk was het de bedoeling dat de provincies eerst de verwerkingsmethode zouden kiezen, waarna gestart kon worden met de tweede fase van de procedure: de lokatiekeuze voor de verwerkingsinstallatie. Naar aanleiding van het MER hebben de drie provincies echter niet gekozen voor één verwerkingsmethode, maar is besloten twee technieken mogelijk te maken. Hierdoor wordt het starten van een lokatie-m.e.r. door de provincies minder zinvol wordt geacht. Het lokatie-onderzoek zal worden meegenomen bij de m.e.r. voor de inrichting.

Bijgaand doen wij u toekomen het, op 7 maart 1995, door ons college vastgestelde milieu-effectrapport "Verwijdering zuiveringsslib afkomstig uit de provincies Groningen, Friesland en Drenthe - deel A". Tevens is bijgevoegd het onlangs vastgestelde ontwerp van het slibplan.

De m.e.r.-procedure en de procedure voor de vaststelling van het slibplan lopen zoveel mogelijk parallel. Het MER en ontwerp-slibplan liggen van 30 mei tot en met 27 juni 1995 voor een ieder ter inzage en op 13 juni is een hoorzitting gepland waarop opmerkingen met betrekking tot het MER ingebracht kunnen worden.

BIJLAGE 1A

Brief van het bevoegd gezag d.d. 22 augustus 1995 waarin de Commissie wordt verzocht om opschorting van het toetsingsadvies

provincie groningen

dienst
milieu en water

Bezoekadres:
Eendrachtskade z.z. 2
Alg. tel.nr. 050-164911

Postbus 867
9700 AW Groningen
Fax 050-164632
Correspondentie uitsluitend richten aan
het postadres

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	23 AUG. 1995
nummer :	1176-95
dossier :	509-73
kopie naar :	St. S. - oed. bibl.

Commissie voor de m.e.r.
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Nr. 95/14.058/a, MAA

Groningen, 22 augustus 1995

Behandeld door: C. Mentink
Telefoonnummer: 050-164536

Bijlage(n) :

Antwoord op:

Onderwerp : M.e.r. verwijdering zuiveringsslib
provincies Groningen, Friesland en Drenthe

Naar aanleiding van de gevoerde overleggen met uw commissie over de inhoud van het milieu-effectrapport voor de verwijdering van zuiveringsslib in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, verzoeken wij u uw toetsingsadvies na de, op korte termijn te leveren, aanvulling op het MER uit te brengen.

Gedeputeerde staten van de
provincie Groningen;
namens deze:

drs. H. Sieben
hoofd bureau Algemeen Milieubeleid

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 101 d.d. 29 mei 1995

provincie groningen

milieu-effectrapportage voor de systeem- en lokatiekeuze voor de verwijdering van zuiveringsslib afkomstig uit de provincies groningen, friesland en drenthe

Gedeputeerde Staten van Groningen maken mede namens de provincies Friesland en Drenthe bekend dat zij het MER voor de systeemkeuze hebben vastgesteld, alsmede het ontwerp-slibplan.

De drie provincies zijn bezig beleid te ontwikkelen voor de verwijdering van zuiveringsslib. Dit beleid vormt een uitwerking van het milieubeleidsplan.

In het ontwerp-plan is de mogelijkheid van twee verwerkingstechnieken open gelaten, te weten natie oxydatie en biologisch drogen. Het opgestelde MER dient ter onderbouwing van deze keuze.

Ten tijde van het opstarten van de m.e.r.-procedure was het de bedoeling dat wanneer de verwerkingstechniek gekozen was, de provincies vervolgens zouden overgaan tot het bepalen van de lokatie voor de verwerkingsinstallatie.

Nu echter niet gekozen is voor één techniek, lijkt het de provincies minder zinvol dat zij nu een lokatie-MER opstellen.

De waterkwaliteitsbeheerders bepalen de uiteindelijke verwerkingsmethode. Het lokatie-onderzoek zal nu gekoppeld worden aan het MER voor de inrichting.

Terinzage.

Het MER en het ontwerp-slibplan liggen van 30 mei tot en met 27 juni 1995 tijdens kantooruren ter inzage bij:

- provincie Groningen, dienst Milieu en Water, Eendrachtskade 22, 2 te Groningen;
- provincie Friesland, afdeling Vergunningen, Tweebaksmarkt 52 te Leeuwarden;
- provincie Drenthe, afdeling Voorlichting en Externe Betrekkingen, Westerbrink 1 te Assen.

Hoorzitting.

De hoorzitting zal gehouden worden op dinsdag 13 juni 1995, aanvangstijd 17.00 uur, in het provinciehuis, Martinikerhof 12 te Groningen. Indien u van plan bent gebruik te maken van deze mogelijkheid verzoeken wij u dit door te geven op tel. 050-164536.

Inpraak.

Tot en met 27 juni 1995 kunnen schriftelijk opmerkingen over het MER dan wel het ontwerp-slibplan worden ingebracht.

Uw reacties kunt u sturen naar Gedeputeerde Staten van Groningen t.a.v. dienst Milieu en Water, Postbus 867, 9700 AW Groningen. U kunt hierbij verzoeken uw persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Exemplaren.

Indien u een exemplaar wilt ontvangen van het MER, dan kunt u deze opvragen bij bureau communicatie van de provincie Groningen, tel. 050-164160 tegen betaling van 1,25,-. Een samenvatting van het MER kost 1,5,-. Een exemplaar van het ontwerp-slibplan kunt u kosteloos opvragen.

lollchlingen.

Voor meer informatie kunt u zich wenden tot mw. C. Mentink, tel. 050-164536.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Bevoegde instanties/Initiatiefnemers: provincies Groningen (coördinerend), Friesland en Drenthe

Besluit: Keuze van verwerkingstechniek voor de verwijdering van zuiveringsslib.

Categorie Besluit m.e.r.: C. 18.1

Activiteit: De drie noordelijke provincies Friesland, Groningen en Drenthe hebben het voornemen nieuwe verwerkingscapaciteit te realiseren voor slib dat vrijkomt uit rioolwater- en industriële zuiveringsinstallaties. Naast de techniek wordt de schaalgrootte onderzocht met het oog op mogelijke samenwerking. Er is tenslotte een eerste selectie gemaakt van locaties (industrieterreinen) waarop de installaties gerealiseerd kunnen worden.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 27 mei 1993

richtlijnenadvies uitgebracht: 10 augustus 1993

richtlijnen vastgesteld: 21 oktober 1993

kennisgeving MER: 29 mei 1995

kennisgeving aanvulling MER: 27 oktober 1995

toetsingsadvies uitgebracht: 21 november 1995

Bijzonderheden: Tijdens de toetsing heeft de Commissie geadviseerd het MER aan te vullen met informatie omdat de verwerkingsmethoden en hun milieu-effecten (voorgenomen activiteit) onvoldoende controleerbaar en ondoorzichtig om de juistheid er van te kunnen bepalen. Verder voldeed de gehanteerde multicriteria analyse (m.c.a.) niet aan de daarvoor te stellen eisen en tenslotte waren de uitkomsten uit de m.c.a. onvoldoende op hun gevoeligheid getoetst. In de aanvulling wordt de informatie verschaft. MER en aanvulling bevatten daarom voldoende informatie. Wel concludeert de Commissie dat de verschillen in milieugevolgen tussen de verwerkingstechnieken zodanig gering is, dat uit de multicriteria analyse (m.c.a.) geen conclusies kunnen worden getrokken over de rangorde van de technieken voor het onderdeel milieu en derhalve ook niet over het mma.

Samenstelling van de werkgroep:

drs. M. van Herwijnen (toetsingsfase)

drs. T.H.H. Houben

ir. J.H.B. te Marvelde

ing. E.M. Mastenbroek (voorzitter)

ir. F.J. Schuurman

Secretaris van de werkgroep: mr. R.J. Sielcken

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	950614	Commissie Milieubeheer en Water- huishouding	Groningen	950626
2.	950703	N.V. Waterleidingmaatschappij voor de provincie Groningen	Groningen	950626
3.	950623	nv VAM	Hilversum	950626
4.	950707	provinciale Commissie Water en Mi- lieu	Leeuwarden	950626
5.	950713	verslag hoorzitting te Groningen	Groningen	950626